

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

ANY 2005

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

ÍNDEX

1. Introducció	5
2. Marc legal	6
2.1. En matèria de medicaments veterinaris i pinsos amb productes medicinals	6
2.1.1. Transposició de la legislació comunitària.....	6
2.1.2. Legislació estatal i autonòmica.....	6
2.2. En matèria d'investigació de residus	6
2.2.1. Transposició de la legislació comunitària.....	8
2.2.2. Legislació estatal i autonòmica.....	9
3. Situació a Catalunya	10
3.1. Autoritats competents	10
3.2. Mecanismes de coordinació a Catalunya	11
3.3. Activitats de vigilància i control en matèria de medicaments veterinaris i pinsos amb productes medicinals	11
3.3.1. Autorització i distribució de medicaments veterinaris.....	12
3.3.2. Programa de vigilància i control.....	14
3.4. Activitats de vigilància i control en matèria d'investigació de residus	14
3.4.1. El pla aleatori i les actuacions per sospita.....	14
3.4.2. Aplicació del pla de residus i procediment de mostratge.....	17
3.4.3. Seguiment dels resultats no conformes.....	17
3.4.4. Laboratoris.....	19
4. Resultats a Catalunya	20
A. Nombre total de mostres del PIRACC	20
B. Nombre de mostres del PIRACC per espècies i/o productes	21
1. Bovins, porcs, ovelles i cabres i cavalls.....	21
2. Aviram.....	21
3. Conills.....	22
4. Carn de caça de cria.....	22
5. Carn de caça silvestre.....	22
6. Aqüicultura.....	22
7. Llet.....	22
8. Ous.....	23
9. Mel.....	23

C. Nombre de mostres del PIRACC per substàncies	23
1. Hormones	23
2. Agents antitiroïdals (A.2)	24
3. β-agonistes (A.5)	24
4. Substàncies prohibides (A.6)	24
5. Corticosteroides	25
6. Substàncies antibacterianes	26
7. Altres medicaments veterinaris (B.2)	28
8. Altres substàncies i contaminants mediambientals (B.3)	28
D. Distribució dels resultats no conformes a Catalunya per substàncies	29
E. Distribució dels resultats no conformes a Catalunya per espècies	31
F. Col·laboració de Catalunya, durant l'any 2005, en els plans d'investigació de residus d'altres comunitats autònomes	32

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

01 Introducció

Els animals poden ser tractats al llarg de la seva vida productiva amb substàncies químiques per prevenir o guarir malalties.

En el cas d'animals productors d'aliments per al consum humà, això pot donar lloc a l'aparició de residus d'aquestes substàncies en els aliments que se'n deriven, com ara la carn, la llet, els ous, etc. Aquests nivells de residus, però, no poden ser de cap manera perjudicials per a la salut dels consumidors.

És per això que cal dur a terme les investigacions necessàries per tal de controlar l'ús adequat de substàncies en l'engreix o el tractament d'animals productors d'aliments per al consum humà.

L'objectiu del document és informar sobre el control de residus i productes contaminants en animals vius i productes animals, i per tant no incorpora informacions sobre productes plaguicides en productes vegetals que són objecte d'un altre document i d'una altra normativa d'aplicació.

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

02 Marc legal

2.1. En matèria de medicaments veterinaris i pinsos amb productes medicinals

La Directiva 90/167/CEE, de 26 de març de 1990, per la qual s'estableixen les condicions de preparació, de posada al mercat i d'utilització dels pinsos medicamentosos a la Comunitat.

La Directiva 2001/82/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 6 de novembre de 2001, per la qual s'estableix un codi comunitari sobre medicaments veterinaris.

2.1.1. Transposició de la legislació comunitària

La Directiva 90/167/CEE es transposa mitjançant el Reial decret 157/1995, de 3 de febrer, pel qual s'estableixen les condicions de preparació, de posada al mercat i d'utilització dels pinsos medicamentosos.

2.1.2. Legislació estatal i autonòmica

En l'àmbit estatal, la Llei 25/1990, de 20 de desembre, del medicament i el Reial decret 109/95, de 27 de gener, sobre medicaments veterinaris, que regula la fabricació, l'elaboració, el control de qualitat, la circulació, la distribució, la comercialització, la informació i publicitat, la importació, l'exportació, l'emmagatzematge, la prescripció, la dispensació, l'avaluació, l'autorització i el registre dels medicaments d'ús veterinari i de les substàncies, els excipients i els materials utilitzats per a la fabricació, la preparació i l'envasatge.

En l'àmbit de Catalunya, la Llei 31/1991, de 13 de desembre, d'ordenació farmacèutica de Catalunya, va preveure que s'havien d'establir per reglament els requisits que han de complir els centres i els establiments on es distribueixin i es dispensin medicaments d'ús veterinari, com també els requisits materials i humans que han de disposar i el procediment per autoritzar-los. Mitjançant el Decret 141/2000, de 3 d'abril, sobre el règim jurídic i el procediment d'autorització dels centres de distribució i els de dispensació de medicaments d'ús veterinari a Catalunya, es fa el desplegament de la Llei d'ordenació farmacèutica i també del Reial decret 109/1995.

2.2. En matèria d'investigació de residus

Per garantir un nivell elevat de protecció dels consumidors, la **legislació comunitària**¹ requereix que la toxicitat dels residus potencials s'avalui abans que s'autoritzi l'ús de la substància en els animals de producció. Això es duu a terme mitjançant el Reglament (CEE) núm. 2377/90 del Consell, de 26 de juny de 1990. Aquest Reglament estableix límits màxims de residus (LMR) en els casos en què es consideri necessari, alhora que prohibeix l'ús d'altres substàncies.

La Directiva 96/22/CE del Consell, de 29 d'abril de 1996, va prohibir la utilització de determinades substàncies d'efecte hormonal i tirostàtic i substàncies β -agonistes d'ús en la cria d'animals d'explo-tació, que l'any 2003 va ser modificada per la Directiva 2003/74 del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de setembre de 2003.

¹ http://europa.eu.int/comm/food/food/chemicalsafety/residues/index_en.htm

La Directiva 96/23/CE del Consell, de 29 d'abril de 1996, relativa a les mesures de control aplicables respecte de determinades substàncies i els seus residus als animals vius i els seus productes, estableix que els estats membres de la Unió Europea adoptin i implantin un Pla nacional d'investigació de residus (PNIR) per a uns grups de substàncies determinats que detalla la mateixa Directiva, i que són els següents:

- Grup A – Substàncies amb efecte anabolitzant i substàncies no autoritzades
 1. Estilbens, derivats dels estilbens, les seves sals i èsters
 2. Agents antitiroïdals
 3. Esteroides
 4. Lactones de l'àcid resorcílic (incloent-hi el zeralanol)
 5. β -agonistes
 6. Substàncies incloses a l'annex IV del Reglament (CEE) núm. 2377/1990 del Consell, de 26 de juny de 1990. La llista de substàncies farmacològicament actives per a les quals no pot establir-se cap límit màxim és la següent:
 - *Aristolochia sp.* i les seves formulacions
 - Cloramfenicol
 - Cloroform
 - Clorpromazina
 - Colquicina
 - Dapsona
 - Dimetridazole
 - Metronidazole
 - Nitrofurans (incloent-hi la furazolidona)
 - Ronidazole
- Grup B – Medicaments veterinaris (incloent-hi les substàncies no registrades que podrien utilitzar-se en veterinària) i contaminants
 1. Substàncies antibacterianes, incloses les sulfamides i les quinolones
 2. Altres medicaments veterinaris
 - Antihelmíntics
 - Anticoccidians
 - Carbamats i piretroides
 - Tranquil·litzants
 - Antiinflamatoris no esteroïdals (AINE)
 - Altres substàncies amb activitat farmacològica
 3. Altres substàncies i contaminants mediambientals
 - Compostos organoclorats, inclosos els PCB
 - Compostos organofosforats
 - Elements químics
 - Micotoxines
 - Colorants
 - Altres

La Directiva 96/23/CE del Consell també estableix els nivells i la freqüència de mostreig indicant per a cada espècie animal o aliment d'origen animal el nombre de mostres que s'han d'agafar per investigar cada tipus de substància, quan escaigui, en funció de la producció de l'any anterior, així com el lloc on s'han d'agafar les mostres (granja o escorxador).

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

La Decisió 97/747/CE de la Comissió, de 27 d'octubre de 1997, estableix regles addicionals per a certs productes d'origen animal: llet, ous, mel, conills i carn de caça.

La Decisió 2002/657/CE de la Comissió, de 14 d'agost de 2002, per la qual s'aplica la Directiva 96/23/CE del Consell, quant al funcionament dels mètodes analítics i la interpretació dels resultats, estableix les normes relatives als mètodes analítics de mostres oficials i fixa criteris comuns d'interpretació dels resultats analítics d'aquestes mostres per part dels laboratoris oficials de control.

La Directiva 86/363/CEE del Consell, de 24 de juliol de 1986, relativa a la fixació de continguts màxims per als residus de plaguicides sobre i en els productes alimentaris d'origen animal.

Cal destacar, però, que l'any 2005 es va adoptar el Reglament (CE) núm. 396/2005 del Parlament Europeu i del Consell, relatiu als límits màxims de residus de plaguicides en aliments i pinsos d'origen vegetal i animal. El Reglament no és completament aplicable després d'entrar en vigor, cosa que s'esdevindrà al cap de sis mesos de la publicació de l'últim dels reglaments pels quals s'estableixin els annexos I, II, III i IV.

Serà en aquest moment, doncs, que el Reglament derogarà la Directiva 86/363/CEE. Així, el Reglament fixarà les quantitats màximes autoritzades de residus de plaguicides que es podran trobar en els productes d'origen animal destinats al consum humà o animal. Aquests límits màxims de residus (LMR) comprendran, d'una banda, LMR específics per a certs aliments destinats a les persones i als animals i, de l'altra, un límit general aplicable quan no s'hagi fixat cap LMR.

Es pretén garantir així que els residus de plaguicides presents en els aliments no siguin un risc inacceptable per a la salut dels consumidors i els animals.

El Reglament (CE) núm. 178/2006 de la Comissió, d'1 de febrer de 2006, estableix l'annex I del Reglament (CE) núm. 396/2005, que inclou la llista d'aliments i pinsos als quals s'apliquen els continguts màxims de residus de plaguicides.

2.2.1. Transposició de la legislació comunitària

La Directiva del Consell 96/22/CE va ser transposada a la legislació espanyola mitjançant el Reial decret 1373/1997, de 29 d'agost, pel qual es prohibeix utilitzar determinades substàncies d'efecte hormonal i tirostàtic i substàncies β -agonistes d'ús en la cria de bestiar i, posteriorment, la Directiva 2003/74/CE del Parlament Europeu i del Consell va ser incorporada al dret estatal mitjançant el Reial decret 2178/2004, de 12 de novembre, que substitueix al Reial decret 1373/1997, de 29 d'agost.

El Reial decret 1749/1998, de 31 de juliol, pel qual s'estableixen les mesures de control aplicables a determinades substàncies i els seus residus en els animals vius i els seus productes, incorpora al dret estatal la Directiva 96/23/CE del Consell i crea, alhora, la Comissió Nacional de Coordinació de la Investigació i Control de Residus o Substàncies en Animals Vius i els seus Productes.

El Reial decret 1749/1998 estableix les mesures de control i el Pla d'investigació de les substàncies o els seus metabòlits que poden ser administrats als animals, per detectar-los en qualsevol fase, tant de l'elaboració d'aquestes substàncies com en qualsevol fase de l'obtenció o la transformació dels productes d'origen animal. Així mateix, estableix que la vigilància de les substàncies i els residus inclosos en aquest Reial decret es podrà dur a terme en tota la cadena de producció dels animals i dels productes d'origen animal, en els animals vius, els seus excrements i líquids biològics, qualsevol òrgan o teixit animal, productes d'origen animal, pinsos i aigua. Hi ha, doncs, una part del Pla d'investigació de residus (PIR) que s'executa en la fase primària de la cadena alimentària i una altra que s'efectua a la fase de transformació i distribució.

Els reglaments i les decisions comunitaris són directament aplicables sense requeriment previ de transposició al dret nacional pels estats membres.

2.2.2. Legislació estatal i autonòmica

A Catalunya, el Decret 241/1990, de 4 de setembre, regula el control i la investigació de residus en animals i carns fresques. Mitjançant aquest Decret es crea la Comissió Directora del Pla per a la investigació de residus en animals i carns fresques de Catalunya (PIRACC).

El Decret 241/1990 es troba actualment en fase d'actualització per tal d'incloure les novetats que s'han anat introduint, des de la seva promulgació, a les normes comunitàries i estatals en aquesta matèria. Això és dur a terme mitjançant el Projecte de decret ____/2007, pel qual s'estableix el Pla de vigilància i control de residus en animals, vegetals i aliments a Catalunya. Des de l'any 1990, el Decret 241/1990, de 4 de setembre, regula el control i la investigació de residus als animals i carns fresques a Catalunya, en execució de la normativa estatal i comunitària vigent en aquell moment. Les novetats que han introduït les ulteriors normes comunitàries i estatals dictades en aquesta matèria fan necessari actualitzar la regulació de les mesures de vigilància i control establertes.

D'acord amb això, el Projecte de decret actualitza la regulació de les actuacions de vigilància i control de les substàncies i residus en animals, vegetals i aliments de Catalunya, i amplia a aquest efecte el Pla per a la investigació de residus en animals i carns fresques a Catalunya (PIRACC), creat en virtut del Decret 241/1990, de 4 de setembre, mitjançant l'establiment d'un nou instrument de coordinació de l'execució de les investigacions sobre les substàncies i els seus residus en l'àmbit de Catalunya: el Pla de vigilància i control de residus en animals, vegetals i aliments a Catalunya (PRAVA). De les novetats d'aquest Decret destaca l'exigència de la vigilància i el control de les substàncies i residus al llarg de tota la cadena alimentària i a qualsevol tipus d'aliment, independentment de si es tracta d'un aliment d'origen animal o d'un producte vegetal, des de la producció primària fins a la distribució final. Així mateix, el Decret preveu la continuïtat de la vigilància dels contaminants mediambientals al llarg de tota la cadena alimentària, dins el marc del Pla de seguretat alimentària de Catalunya, previst a la Llei 20/2002, de 5 de juliol, de seguretat alimentària (DOGC núm. 3679, de 17.07.2002).

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

03 SITUACIÓ A CATALUNYA

3.1. Autoritats competents

Pel que fa al mercat intern, les autoritats competents són els òrgans corresponents de les comunitats autònomes, els quals han de dissenyar el seu PIR, seguint les directrius emanades de la Comissió Nacional de Coordinació de la Investigació i el Control de Residus o Substàncies en Animals Vius i els seus Productes (CN). Sobre la base de la informació proporcionada per les comunitats autònomes, la Comissió Nacional elabora el PNIR, el qual es comunica als serveis de la Comissió Europea una vegada l'any, abans del 31 de març, juntament amb tots els resultats de l'any anterior.

El Ministeri de Sanitat i Consum i el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació són els òrgans competents en matèria de comerç amb països tercers i en les comunicacions amb la Comissió Europea i la resta d'estats membres.

A Catalunya, els òrgans responsables en matèria d'investigació de residus són els següents:

a) El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP), a les explotacions ramaderes

- Direcció General de Producció, Innovació i Indústries Agroalimentàries (DGPIIA)
 - Subdirecció General de Ramaderia
 - Responsable dels medicaments veterinaris
 - Subdirecció General de Qualitat Agroalimentària
 - Servei de Laboratori Agroalimentari

b) El Departament de Salut (DS), als escorxadors i altres establiments alimentaris

- Direcció General de Salut Pública
 - Subdirecció General de Protecció de la Salut
 - Servei de Veterinària de Salut Pública
 - Servei de Laboratoris

c) L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)²

d) El Departament d'Interior

- Direcció General de Seguretat Ciutadana
 - Comissaria General d'Investigació Criminal
 - Divisió d'Investigació Criminal

El cos de Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra actua en la lluita contra l'ús il·legal de substàncies en l'engreix del bestiar, atès que aquest ús està tipificat com a delictes contra la salut pública, segons el Codi penal.

² L'Agència de Salut Pública de Barcelona duu a terme les tasques del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya en l'àmbit territorial del municipi de Barcelona.

3.2. Mecanismes de coordinació a Catalunya

L'Agència Catalana de Seguretat Alimentària (ACSA) coordina actualment la Comissió Directora del PIRACC, de la qual formen part la Direcció General de Salut Pública del DS, la DGPIIA del DARP, el Servei de Laboratoris de Salut Pública del DS, el Servei del Laboratori Agroalimentari del DARP i un representant de l'Agència Catalana del Consum.

Atesa la preocupació del sector boví a Catalunya en aquesta temàtica, i encara que no sigui un mecanisme de coordinació propi del PIRACC, cal esmentar l'existència de la Comissió de Seguiment de la Seguretat de la Carn de Boví en el si de l'ACSA. L'objectiu principal d'aquesta comissió de treball és debatre l'estat de la lluita i el control de l'ús de substàncies il·legals en l'engreix del bestiar boví i proposar actuacions per tal de millorar-ne els resultats. En aquesta Comissió, hi participen conjuntament representants dels departaments de la Generalitat i del sector ramader i de la indústria de la carn.

3.3. Activitats de vigilància i control en matèria de medicaments veterinaris i pinsos amb productes medicinals

La producció, la distribució i la utilització de medicaments d'ús veterinaris en condicions adequades constitueix un element clau per minimitzar la presència dels residus en els aliments destinats als consumidors.

Les activitats de vigilància i control en aquesta matèria tenen com a propòsit vetllar perquè els medicaments d'ús veterinaris posats al mercat, estiguin degudament autoritzats i registrats, compleixin els requeriments de qualitat i l'etiquetatge que preveu la legislació i siguin utilitzats seguint els requisits establerts a la normativa vigent.

Tota substància activa destinada a formar part dels medicaments d'ús en animals productors d'aliments ha de seguir un procediment d'autorització i de fixació dels límits màxims de residus acceptats com a innocus en els productes finals. Aquest procediment d'avaluació científica és responsabilitat de l'Agència Europea per a l'Avaluació de Medicaments, en què participa la Comissió Europea i els estats membres.

A partir d'aquests principis actius s'elaboren els medicaments d'ús veterinaris. Cada medicament, pel que fa a la composició, la presentació i altres característiques, és sotmès a un comitè estatal d'avaluació per tal de portar a terme l'autorització i la inscripció al Registre estatal d'especialitats farmacèutiques d'ús veterinaris que, des del moment de creació de l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris, depèn d'aquest organisme i no del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (MAPA) com succeïa anteriorment. No es pot posar cap medicament d'ús veterinaris al mercat si no es disposa de les autoritzacions necessàries i es troba inscrit en el registre oficial corresponent.

Tota la cadena de producció i distribució es troba sotmesa a registre i control. Els establiments que fabriquen, emmagatzemen, comercialitzen i dispensen medicaments d'ús veterinaris estan sotmesos també a un sistema d'autorització i registre. A aquest efecte, hi ha diferents registres:

- a) El Registre unificat de laboratoris farmacèutics, dependent del Ministeri de Sanitat i Consum, té registrats els productors de medicaments autoritzats en l'àmbit estatal.
- b) El Registre dels establiments que produeixen, comercialitzen i distribueixen matèries primeres, dependent del DARP.
- c) El Registre d'establiments de distribució i de dispensació de medicaments d'ús veterinaris, dependent del DARP.
- d) Els magatzems de distribució de medicaments d'ús humà també poden desenvolupar aquestes activitats amb medicaments d'ús veterinaris. En aquest cas, l'autorització i el registre corresponen al DS.

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

L'aplicació en animals productors d'aliments està també subjecta a normes estrictes, que van des de la prescripció veterinària preceptiva, la identificació dels animals tractats, el control de dosificació, el temps d'espera i el registre de la informació corresponent a cada tractament aplicat. La verificació del compliment correcte d'aquestes normes és també objecte d'aquest programa de control.

3.3.1. Autorització i distribució de medicaments veterinaris

Segons el que disposa la normativa comunitària, tots els medicaments veterinaris que es comercialitzen a l'Estat espanyol han estat autoritzats en l'àmbit estatal o comunitari. L'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris (AGEMED) és l'organisme responsable per a l'autorització dels medicaments veterinaris. L'AGEMED depèn del Ministeri de Sanitat i Consum.

La distribució i l'ús dels medicaments veterinaris és responsabilitat de les comunitats autònomes.

El Reial decret 109/95 estableix que per a la dispensació de medicaments veterinaris es requereix una autorització expressa per a l'establiment atorgada pels organismes competents de les comunitats autònomes i exigeix que tots els medicaments veterinaris usats en animals destinats al consum humà siguin medicaments amb recepta mèdica.

Els veterinaris que treballen al sector privat poden portar una quantitat suficient de medicaments veterinaris per a casos d'emergència en el transcurs del seu exercici professional, però no poden vendre ni subministrar medicaments veterinaris. Per contra, aquests veterinaris han de lliurar una recepta quan utilitzin qualsevol dels medicaments veterinaris de què disposin.

Per a la dispensació de medicaments veterinaris hi ha d'haver un farmacèutic responsable per a cada establiment.

En l'àmbit de Catalunya, com hem vist, és el Decret 141/2000 el que regula els requisits tècnico-sanitaris i el procediment d'autorització i registre dels centres de distribució de medicaments d'ús veterinaris i dels centres de dispensació d'aquests medicaments.

a) Són centres de dispensació de medicaments veterinaris els següents:

- Les entitats o agrupacions ramaderes i els seus centres subsidiaris legalment autoritzats.
- Els establiments comercials detallistes i les seves sucursals legalment autoritzades.
- Les oficines de farmàcia legalment autoritzades.

Aquests centres han de dispensar els medicaments sotmesos a prescripció veterinària només si es presenta la recepta corresponent i arxivar les receptes de medicaments d'ús veterinaris per a un temps mínim de tres anys. A més, han de portar un llibre de registre d'entrada i de sortida de medicaments de dispensació sota control especial. Els medicaments veterinaris sota control especial són els que s'estableixen a continuació:

- i. Medicaments hormonals amb efectes estrogènics, androgènics i gestàgens.
- ii. Medicaments que continguin qualsevol substància individual amb activitat β -agonista.
- iii. Psicòtrops.
- iv. Estupefaents.
- v. Qualsevol altra substància que sigui aconsellable, en circumstàncies específiques i que sigui inclosa pel DARP.

Procediment d'autorització

Els establiments comercials al detall i les seves sucursals, així com les entitats o agrupacions ramaderes i els seus centres subsidiaris, requereixen l'autorització del DARP per poder obrir i/o funcionar, amb informe previ vinculant del DS relatiu al tècnic proposat com a responsable dels serveis farmacèutics, així com de la memòria tècnica.

No requereixen aquesta autorització les oficines de farmàcia ni les farmacioles rurals, que es regeixen en aquesta matèria per la seva normativa específica.

Sol·licituds

S'han de presentar a la DGPIIA. L'autorització d'obertura s'atorgarà un cop s'hagi comprovat el compliment de les condicions i els requisits establerts per a la concessió de l'autorització mitjançant la corresponent visita d'inspecció dels tècnics del DARP.

El DARP informa periòdicament el DS de les modificacions que es produeixen en aquest registre.

b) Són centres de distribució de medicaments veterinaris els següents:

- Els magatzems de distribució que es dediquin exclusivament al subministrament de medicaments d'ús veterinari i han de ser autoritzats per la DGPIIA del DARP.
- Els magatzems de distribució de medicaments d'ús humà que també subministren medicaments d'ús veterinari, que han de ser autoritzats pel DS.

Els magatzems de distribució estan obligats a:

- i. Subministrar medicaments veterinaris solament a altres magatzems de distribució i a les entitats legalment autoritzades per dispensar-los.
- ii. Conservar un mínim de tres anys una documentació detallada que ha de contenir, com a mínim, una sèrie de dades per a cada transacció d'entrada i de sortida:
- iii. Dur a terme, almenys una vegada a l'any, una inspecció detallada en la qual s'ha de contrastar la llista de productes que han entrat i sortit amb les existències en aquell moment i s'ha de registrar en un informe qualsevol diferència comprovada.

Aquests informes han de romandre a disposició de la inspecció durant tres anys, com a mínim.

Procediment d'autorització

Requereixen l'autorització del DARP per poder obrir i/o funcionar, amb informe previ vinculant del DS relatiu al tècnic proposat com a responsable dels serveis farmacèutics, així com de la memòria tècnica.

Sol·licituds

Les sol·licituds d'autorització per a la creació, el trasllat o la modificació d'instal·lacions s'han de presentar a la DGPIIA.

L'autorització d'obertura i funcionament s'atorgarà un cop s'hagi comprovat el compliment de les condicions i els requisits establerts per a la concessió de l'autorització mitjançant la corresponent visita d'inspecció dels tècnics del DARP.

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

3.3.2. Programa de vigilància i control

La Subdirecció General de Ramaderia del DARP porta a terme actuacions de control sobre els medicaments veterinaris comercialitzats a Catalunya per tal de verificar-ne la composició, les autoritzacions, l'etiquetatge i altres condicions establertes a la normativa vigent. S'hi inclouen també els controls oficials sobre les empreses radicades a Catalunya que desenvolupen activitats de producció, distribució i dispensació de medicaments d'ús veterinaris. Aquestes activitats estan subjectes a estrictes condicions de seguretat i qualitat de processos, identificació i etiquetatge de productes, registre de moviments i requeriment de recepta veterinària per dispensar la major part de medicaments.

3.4. Activitats de vigilància i control en matèria d'investigació de residus

3.4.1. El sistema de control de residus consisteix en dos programes o plans: el pla aleatori i les actuacions per sospita

El Pla d'investigació de residus en aliments d'origen animal a Catalunya està concebut dins el programa europeu d'investigació de residus i el PNIR estatal.

a) Pla aleatori

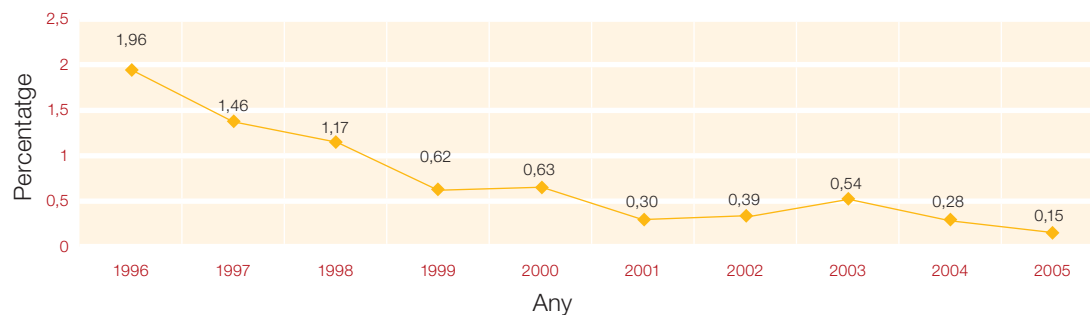
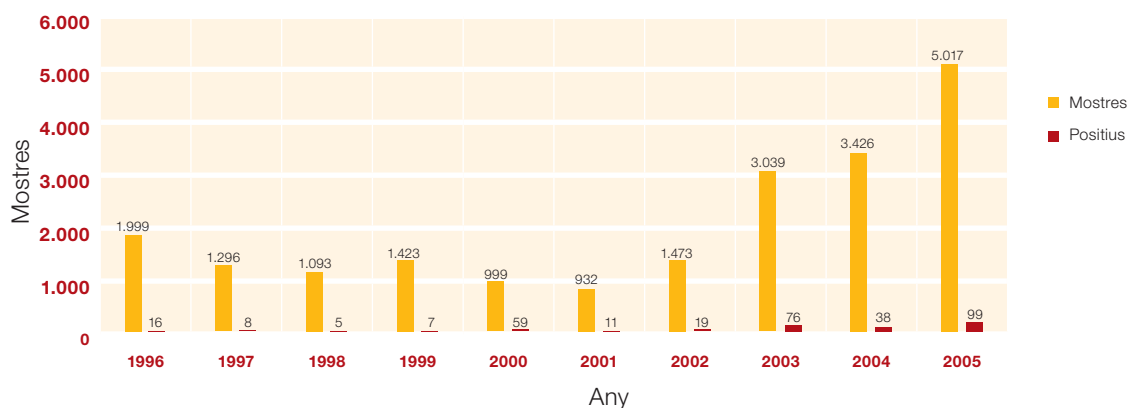
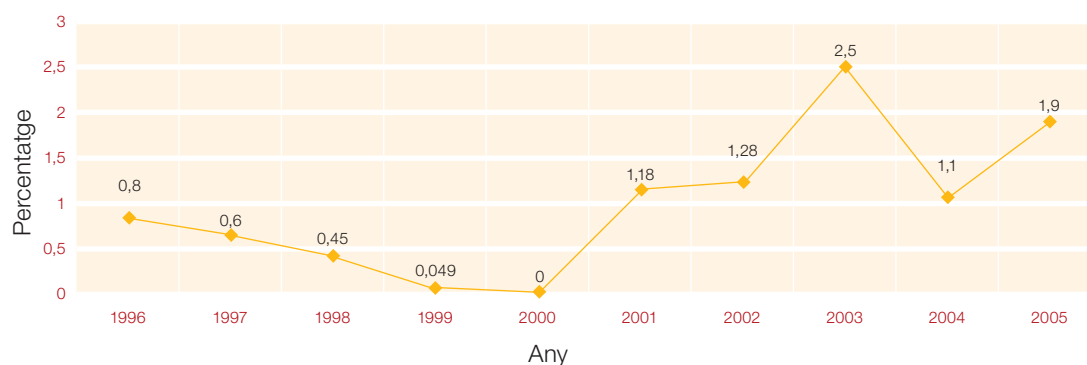
Es tracta d'un programa de mostatge aleatori que té com a objectiu principal l'estudi de la presència de residus en animals i aliments d'origen animal des del punt de vista estadístic. Tot i que és un programa de mostatge aleatori, a la presa de mostres s'ha de valorar una sèrie de criteris, com ara la informació sobre el productor i el sistema de producció, els indicis d'utilització de substàncies farmacològiques, el sexe i l'edat dels animals, etc.

Així, el pla aleatori, s'estableix anualment en funció del cens sacrificat i les produccions obtingudes per espècies els anys anteriors i de conformitat amb els nivells i la freqüència mínims establerts per la normativa comunitària i estatal que hem esmentat anteriorment.

Es recullen mostres, de manera regular, a les fàbriques de pinsos, a les granges, als escorxadors i a la resta d'indústries alimentàries (per exemple, establiments de producció de derivats làctics i d'envasament d'ous).

Taula 1 Evolució del pla aleatori del DS. Període 1996-2005

ANY	Mostres	Positives						TOTAL
		Inhibidors	Tranquil·litzants	β -agonistes	Corticoides	Metalls pesants	Contaminants	
1996	10.844	91	13	18	0	91	0	213
1997	5.966	16	10	16	0	45	0	87
1998	7.193	31	0	7	0	46	0	84
1999	6.473	13	0	0	0	27	0	40
2000	9.347	24	0	0	0	35	0	59
2001	9.800	13	0	0	10	3	1	29
2002	8.952	13	0	0	1	21	0	35
2003	9.853	35	0	0	2	16	0	53
2004	11.705	22	0	0	4	7	0	33
2005	11.752	10	0	0	0	5	3	18

Gràfic 1 Evolució del pla aleatori del DS. Percentatge 1996-2005

Gràfic 2 Evolució del pla aleatori del DARP. Període 1996 - 2005

Gràfic 3 Evolució del pla aleatori del DARP. 1996 - 2005

b) Actuacions per sospita

Independentment d'aquest pla aleatori, hi ha un altre conjunt d'actuacions quan es detecten animals dels quals se sospita que puguin contenir residus per raó de la seva conformació, els antecedents del seu origen o altres signes. També s'hi inclouen les actuacions quan es detecten productes prohibits o autoritzats usats de manera incorrecta, en productes destinats a l'alimentació dels animals.

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

Les actuacions per sospita concentren els mostratges en els casos següents:

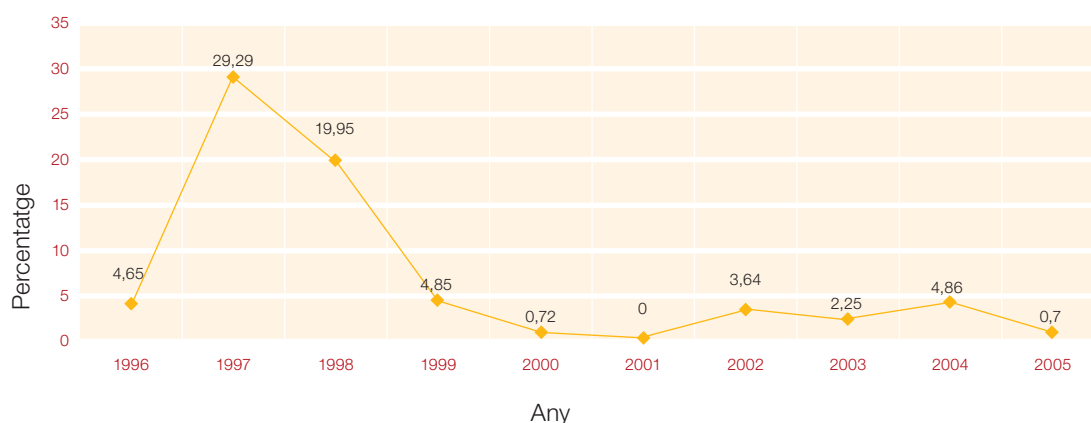
- Granges que apareixen en el sistema d'alerta nacional
- Sospites basades en la inspecció *ante mortem* i *post mortem* dels veterinaris oficials del DS als escorxadors
- Animals provinents de granges sota restriccions atesos els resultats previs no conformes a la presència de residus
- Animals provinents de granges on s'han trobat substàncies no identificades
- Altres raons de sospita dels inspectors

La sospita que un animal pugui presentar residus comporta una actuació consistent en la immobilització i la presa de mostres de l'animal o de tot el lot en funció del residu químic de què es tracti. En aquests casos, les mostres es recullen, se'n fa la identificació i s'estableix la correspondència inequívoca amb l'individu al qual pertanyen, ja que els animals de la partida que donen un resultat insatisfactori a les anàlisis són dictaminats no aptes per al consum humà.

Taula 2 Evolució de les actuacions per sospita del DS. Període 1996-2005

Any	Mostres	Positives				TOTAL
		Inhibidors	Hormonals	β -agonistes	Corticoides	
1996	387	3	0	15	0	18
1997	297	6	9	72	0	87
1998	381	2	51	23	0	76
1999	227	3	8	0	0	11
2000	138	0	1	0	0	1
2001	231	0	0	0	0	0
2002	412	0	3	0	12	15
2003	578	0	0	0	13	13
2004	555	0	1	0	26	27
2005	143	0	0	0	1	1

Gràfic 4 Evolució de les actuacions per sospita del DS. Percentatge 1996-2005

3.4.2. Aplicació del Pla de residus i procediment de mostratge

El mostratge d'animals vius, aliments per als animals i aigua, el duen a terme els serveis veterinaris oficials de les oficines comarcals dels serveis territorials del DARP.

El mostratge dels productes d'origen animal per al consum humà, el fan els serveis veterinaris oficials dels serveis territorials del DS.

Les mostres que cal analitzar, en la mesura que es pugui, s'agafen per triplicat: una per fer l'anàlisi inicial, una segona per al propietari de l'animal o producte del qual s'agafa la mostra, i una tercera per als casos on sigui necessària una confirmació, atesa una possible disparitat de resultats. Totes les mostres són segellades i marcades amb un número, la data i el lloc d'origen de la mostra, per tal que no sigui possible cap manipulació posterior. El personal de l'Administració s'encarrega de recollir les mostres i portar-les als laboratoris de control oficial corresponents.

3.4.3. Seguiment dels resultats no conformes

En els casos de sospita d'ús de substàncies o productes no autoritzats, o quan es detecten residus de substàncies o productes autoritzats en una concentració que supera el límit màxim de residus (LMR), s'apliquen els procediments d'investigació i seguiment establerts al Reial decret 1749/1998.

Les accions que es duen a terme en cas de resultats no conformes són les següents:

- a) Investigacions a la granja d'origen, com ara la verificació dels registres i la presa de mostres addicional.
- b) Manteniment dels animals a la granja com a conseqüència d'incompliments.
- c) Sacrifici dels animals en el cas de confirmació de tractaments il·legals i lliurament posterior a plantes de transformació atès el que disposa el Reglament (CE) núm. 1774/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 3 d'octubre de 2002, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals no destinats al consum humà.
- d) Intensificació dels controls a les granges.
- e) Retenció de canals als escorxadors.
- f) Declaració de canals o productes d'origen animal no aptes per al consum humà.

Dins l'exercici de les competències transferides a les comunitats autònomes, correspon a les comunitats, en el cas que s'hagin constatat infraccions en matèria de residus i d'acord amb el Reial decret 1749/1998, adoptar les mesures corresponents des del punt de vista jurídic i administratiu per tal que, en els casos en què es detectin infraccions de la normativa es pugui incoar l'expedient administratiu o penal corresponent.

En funció del lloc de la cadena alimentària en què es produeix la infracció, és el DARP qui incoa l'expedient quan la infracció es produeix en animals vius o productes relacionats amb l'alimentació animal (a explotacions ramaderes) o el DS quan la infracció es produeix a escorxadors, indústria alimentària.

Actuacions del cos de Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra

Les pràctiques de producció i utilització de substàncies il·legals per potenciar l'engreix del bestiar es troben tipificades com a delictes contra la salut pública al Codi penal (Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal), cosa que les situa en l'àmbit d'actuació de les autoritats judicials, amb les quals han de col·laborar les administracions públiques en general.

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

El cos de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra fa anys que porta a terme un intensa activitat d'investigació orientada a la desarticulació d'organitzacions dedicades a la fabricació, la distribució i la utilització de substàncies per a l'engreixament il·legal del bestiar.

En relació amb els residus en aliments d'origen animal, la Unitat Central Operativa de Consum dels Mossos d'Esquadra investiga bàsicament dos tipus de delictes:

- l'administració il·legal de productes i el sacrifici d'animals tractats il·legalment i
- la fabricació i la distribució de productes per a tractaments il·legals del bestiar.

En el primer cas, la investigació s'inicia per una sospita dels serveis veterinaris oficials, que interveuen cautelarament les canals i les despulles en l'escorxador i ho comuniquen als serveis territorials corresponents del DS, els quals informen immediatament la Unitat Central de Consum, que cita al ramader per a la presa de mostres. Durant la investigació, la policia utilitza també altres eines, com la recollida de documents, la presa de declaracions, etc., per tal de trobar evidències sobre la propietat dels animals i poder imputar el delicte al presumpte autor o detenir-lo, si escau.

En el segon cas, la investigació s'inicia a partir del coneixement que algú pot estar incorrent en una conducta delictiva. En aquest cas, la investigació es realitza normalment en diligències declarades secretes judicialment i es fan servir les eines habituals de tota investigació de delictes comesos per grups organitzats. En aquestes investigacions s'intenta arribar als distribuïdors o fabricants dels productes. Són molt costoses en recursos però, en contrapartida, acostumen a aportar informació valuosa sobre pautes d'administració, tipus de producte, etc.

Els dos tipus d'investigacions són complementàries.

Taula 3 Actuacions del cos de Mossos d'Esquadra en relació amb el control de la producció i de l'ús il·legal de substàncies farmacològiques en les produccions animals

Tipus d'actuació	Substància distribuïda/administrada	Observacions	
Xarxes d'engreix il·legal	Març de 2005: desarticulació d'una organització d'àmbit estatal que feia temps que es dedicava a introduir propanolol. Aquesta substància s'afegia de forma clandestina a un pinso complementari, elaborat per un laboratori que pertanyia a la xarxa. Es van detenir set persones, dues de les quals estaven vinculades a les empreses majoristes de productes químics que havien subministrat propanolol i altres productes.	Propanolol	La Unitat Central Operativa de Consum (UCO) desarticula l'organització.
	Juny de 2005: desarticulació d'una organització que fabricava promotors il·legals de creixement i, des de les comarques de Lleida, els distribuïa a ramaders catalans i aragonesos. A Catalunya es van detenir dues persones vinculades a l'organització, a més de dos ramaders, i a Osca es van detenir també diferents ramaders.	Finalitzadors a base de corticoides.	Operació conjunta entre el cos de Mossos d'Esquadra i el SEPRONA d'Osca.
	S'investiguen altres grups sospitosos de distribuir finalitzadors a base de cortisona, que en el moment de la investigació estan inactius.		
Casos positius detectats a escorxadors de Catalunya	A petició de les fiscalies de Lleida i Barcelona, s'investiguen: <ul style="list-style-type: none"> - 6 casos positius a antibacterians per sobre del LMR, detectats pel Departament de Salut, en mostres preses en escorxadors de Catalunya (3 de porcí, 2 d'oví, i 1 d'aviram). - 1 cas positiu a nitrofurans en porcí. - 2 casos positius a cortisones (dexametasona) en boví. Aquestes investigacions comporten dues detencions. Els dos casos investigats, positius a dexametasona, acaben amb la sentència ferma de condemna dels ramaders responsables, en judicis ràpids.	Antibacterians Nitrofurans Dexametasona	
Altres investigacions	Setembre de 2005: investigació, per denúncia, del Departament de Salut, d'una intoxicació per nitrats associada amb el consum d'un producte elaborat de pollastre. Es va arribar a la conclusió policial que es pot tractar d'un cas d'imprudència i es denuncia l'empresa elaboradora al jutjat de guàrdia.	Nitrats	

3.4.4. Laboratoris

Per a l'anàlisi de residus a Catalunya hi participen quatre laboratoris del DS i un laboratori del DARP, que són els següents, respectivament:

- Laboratori de l'Agència de Salut Pública de Barcelona
- Laboratori de Salut Pública de Tarragona
- Laboratori de Salut Pública de Lleida
- Laboratori de Salut Pública de Girona
- Laboratori Agroalimentari de Cabrils

Tots els laboratoris de Catalunya que participen en el PIRACC estan acreditats segons la norma ISO 17025.

Taula 4 Responsabilitat dels laboratoris

GRUP	SUBGRUP	SUBSTÀNCIES	LASPB	LSPT	LSPL	LSPG	LAC
Grup A Substàncies amb efecte anabolitzant i substàncies no autoritzades	A.1 (estilbens), A.3 (esteroides) i A.4 (lactones de l'àcid resorcílic)	HORMONALS					
	A.2 Agents antitiroïdals	TIROSTÀTICS					
	A.5 β -agonistes	β -AGONISTES					
	A.6 Substàncies prohibides	CLORAMFENICOL					
		METABOLITS NITROFURANS	Carns				
			Peix				
Grup B Medicaments veterinaris i contaminants	B.1 Substàncies antibacterianes, incloses les sulfamides i les quinolones	INHIBIDORS	Carns				
			Peix				
			Ous				
			Mel				
			Llet				
	B.2 Altres medicaments veterinaris	TRANQUIL·LITZANTS					
		CORTICOIDES					
	B.3 Altres substàncies i contaminants mediambientals	ORGANOCLOMATS / ORGANOFOSFORATS	Carns				
			Peix				
			Ous				
			Mel				
		METALLS PESANTS	Carn				
			Peix				
		MICOTOXINES	Mel				
			Llet				
	COLORANTS						

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

04 RESULTATS A CATALUNYA (2005)

La Directiva 96/23/CE del Consell i, consegüentment, el Reial decret 1749/1998 estableixen el nombre mínim de mostres que han de ser analitzades per cada animal o aliment d'origen animal en relació amb la producció de l'any anterior. Per exemple, el nombre de mostres de bestiar boví per analitzar el 2005 ha de ser el 0,4% del nombre de bovins sacrificats l'any anterior o precedent.

Aquest nombre de mostres es refereix a la producció a escala estatal.

A. NOMBRE TOTAL DE MOSTRES DEL PIRACC

Nre. de mostres	Boví	Porcí	Oví i cabrum	Cavalls	Aviram	Conills	Carn de caça de cria	Carn de caça silvestre	Aqüicultura	Ous	Llet	Mel	TOTAL	
DS	Aleatori	1.718	6.884	1.283	21	1.432	158	83	6	47	100	0	20	11.752
	Sospitós	138	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	143
DARP	Aleatori	1.063	2.713	522	0	638	81	0	0	0	0	0	0	5.017
	Sospitós	196	236	64	0	21	17	0	0	0	0	0	0	534
TOTAL	3.115	9.833	1.873	22	2.091	256	83	6	47	100	0	20	17.446	

Total pla aleatori: 16.769 mostres

Total per sospita: 677 mostres

Total de mostres recollides en el PIRACC: 17.446

Per cada una de les mostres es poden fer diverses determinacions per analitzar diferents substàncies; per aquest motiu el nombre de mostres agafades pot no coincidir amb el nombre d'anàlisis per grup de determinacions que s'han realitzat. Així doncs, en el PIRACC 2005 del DARP, per tal d'optimitzar la presa de mostres, d'un total de 5.551 mostres agafades es van fer un total de 5.804 anàlisis (5.023 en el pla aleatori i 17 en el pla d'actuacions per sospita) distribuïdes segons les diferents espècies de la manera següent:

Boví: 1.430 anàlisis (1.064 del pla aleatori i 366 del sospitós)

Oví i cabrum: 589 anàlisis (522 del pla aleatori i 67 del sospitós)

Aviram: 669 anàlisis (639 del pla aleatori i 30 del sospitós)

Porcí: 3.018 anàlisis (2.717 del pla aleatori i 301 del sospitós)

Conills: 98 anàlisis (81 del pla aleatori i 17 del sospitós)

B. NOMBRE DE MOSTRES DEL PIRACC PER ESPÈCIES I/O PRODUCTES

1. Bovins, porcs, ovelles i cabres i cavalls

Pla aleatori

En aquestes espècies, s'han recollit les mostres en funció dels caps sacrificats l'any 2003 tenint en compte el percentatge mínim de mostres que han de ser recollides per cada animal o aliment d'origen animal segons la legislació, que, com es pot veure en la taula següent, aquest percentatge s'ha superat.

Espècie	Producció 2003	Mostres 2005	percentatge ¹	percentatge mínim
Bovins	592.277	2.781	0,47	0,4
Porcs	13.779.747	9.597	0,07	0,05
Ovelles i cabres	2.562.774	1.805	0,07	0,05
Cavalls	8.411	21	0,20	Segons les necessitats de cada estat membre
Total	16.943.209	14.204		

¹ Percentatge de mostres agafades en funció del nombre de caps sacrificats.

Si afegim a aquestes dades el nombre de mostres agafades per sospita:

Espècie	Bovins	Porcs	Ovelles i cabres	Cavalls
Aleatori	2.781	9.597	1.805	21
Sospitós	334	236	68	1
Total de mostres	3.115	9.833	1.873	22

Es van agafar un total de 14.843 mostres que representen un 0,088% del total d'animals sacrificats d'aquestes espècies.

D'aquestes 14.843 mostres, es van realitzar diferents anàlisis i es van obtenir 102 resultats no conformes:

- 6 del bestiar boví (1 per presència de corticosteroides, 5 de pinso amb presència d'antibacterians)
- 82 del bestiar porcí (80 per presència d'antibacterians, de les quals 75 eren mostres de pinso; 1 positiva a metabòlits de nitrofurazona; 1 positiva a cadmi)
- 14 del bestiar oví/cabrum (1 de carn fresca i 13 de pinso amb presència d'antibacterians)

2. Aviram

La producció d'aviram* en tones l'any 2003 va ser de 307.268 tones.

(*): pollastres, guatlles, perdius, galls dindis, faisans, ànecs, pintades, picantons, estruços i polardes

Atesa la normativa comunitària, el nombre mínim de mostres per cada categoria d'aviram ha de ser 1 mostra per cada 200 tones de producció anual, amb un mínim de 100 mostres per cada grup de substàncies quan la producció anual de la categoria d'aus corresponent superi les 5.000 tones.

L'any 2005 a Catalunya s'han agafat 2.070 mostres en el pla aleatori, a les quals cal afegir 21 mostres més per sospita del DARP, que sumen un total de 2.091. D'aquest total de mostres, es van realitzar diferents anàlisis amb l'obtenció de 20 resultats no conformes a la presència d'antibacterians, dels quals 17 eren de mostres de pinso.

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

3. Conills

El nombre de mostres que s'han d'agafar cada any a escala estatal ha de ser igual a 10 per cada 300 tones de producció anual per a les primeres 3.000 tones de producció, i 1 mostra més per cada 300 tones addicionals.

La producció de carn de conills en tones l'any 2003 va ser de 16.856 tones.

L'any 2005 a Catalunya es van agafar 239 mostres en el pla aleatori. A aquest nombre de mostres s'han d'afegir 17 més que corresponen a mostres preses pel DARP per sospita, que fan un total de 256 mostres.

Un total de 15 mostres de pinso preses en explotacions cunícoles van donar resultats no conformes a substàncies del grup B1, 5 mostres del pla aleatori i 10 mostres del pla d'actuacions per sospita.

4. Carn de caça de cria

El nombre de mostres per prendre cada any ha de ser com a mínim de 100 a escala estatal.

A Catalunya es van agafar 83 mostres. Totes les mostres van donar resultats conformes a les substàncies investigades (inhibidors, plaguicides i cloramfenicol).

5. Carn de caça silvestre

El nombre de mostres per prendre cada any ha de ser almenys de 100 a escala estatal.

A Catalunya es van agafar 6 mostres de porc senglar per a la detecció de metalls pesants, de les quals 4 van resultar no conformes per presència de cadmi.

6. Aqüicultura

El nombre de mostres que s'han d'agafar cada any ha de ser com a mínim d'1 per cada 100 tones de producció anual. El 2003, la producció a Catalunya va ser de:

Aqüicultura marina: 1.714 tones

Aqüicultura continental: 3.000 tones

Això fa un total de 4.714 tones, i a Catalunya s'han agafat 47 mostres.

Les 47 mostres corresponien al pla aleatori del Departament de Salut i es va trobar la presència de verd malaquita i leuoverd malaquita en 3 mostres recollides en una mateixa piscifactoria, concretament en una truita arc iris.

No es va trobar cap resultat no conforme a la detecció del cribratge d'inhibidors (10), nitrofurans (10), metalls pesants (10), ni plaguicides (10).

7. Llet

El nombre anual de mostres ha de ser d'1 per cada 15.000 tones de producció de llet a l'any, amb un mínim de 300 mostres.

La producció de llet en tones l'any 2003 va ser de 653.053 tones.

L'any 2005, a Catalunya no s'han agafat mostres de llet corresponents directament al PIRACC. El DARP però, l'any 2005, va agafar 131 mostres dins del Pla de qualitat de la llet, que es corresponien a 26 explotacions de risc comunicades per l'Associació Interprofessional Lletera de

Catalunya (ALLIC).³ Els paràmetres que es determinen en aquestes mostres són: cèl·lules somàtiques, recompte de bacteries, punt de congelació (paràmetre que indica el possible aigualiment de la llet) i residus d'inhibidors. Totes les mostres l'any 2005 van resultar conformes.

A més a més d'aquestes mostres oficials del DARP, l'ALLIC realitza aproximadament unes 1000 mostres diàries d'autocontrol entre ramaders i industrials. En casos de possibles incompliments, l'ALLIC comunica els resultats al DARP, que pren les corresponents mostres oficials (les mostres i explotacions de l'any 2005 abans citades).

8. Ous

El nombre de mostres ha de ser anualment, almenys, el d'1 per cada 1.000 tones de producció d'ous anual, amb un mínim de 200 mostres.

La producció d'ous en tones l'any 2003 va ser de 105.742 tones.

A Catalunya, l'any 2005 es van agafar 100 mostres: 76 per a la investigació d'inhibidors (antibiòtics, sulfamides i quinolones) i 24 per a la investigació de plaguicides i cap mostra va donar resultat no conforme.

9. Mel

El nombre de mostres que cal prendre en l'àmbit estatal ha de ser, com a mínim, de 10 per cada 300 tones de producció de mel anual per a les primeres 3.000 tones, i 1 mostra més per cada 300 tones addicionals.

A Catalunya, l'any 2005 es van agafar 20 mostres d'una producció l'any 2003 de 1.784 tones, que es van repartir de la manera següent: 10 com a cribratge d'inhibidors, 5 per a micotoxines i 5 per a plaguicides.

Totes les mostres van resultar conformes.

C. NOMBRE DE MOSTRES DEL PIRACC PER SUBSTÀNCIES

1. Hormones

Les hormones inclouen el subgrup A.1 (estilbens), A.3 (esteroides) i A.4 (lactones de l'àcid resorcílic).

Nombre de mostres per a la detecció d'hormones:

Espècie	DS		DARP		Total	
	Aleatori	Sospita	Aleatori	Sospita	Aleatori	Sospita
Boví	110	42	155	4	265	46
Porcí	709	0	0	0	709	0
Oví-cabrum	65	0	0	0	65	0
Pollastres	39	0	0	0	39	0
Galls d'indis	27	0	0	0	27	0
Altres aus	5	0	0	0	5	0
Total de mostres	955	42	155	4	1.110	46

D'un total de 1.156 mostres (1.110 corresponents al pla aleatori i 46 corresponents al pla d'actuacions per sospita) totes van donar resultats conformes.

³ L'Associació Interprofessional Lletera de Catalunya (ALLIC), formada en un 50% per representants del Gremi d'Indústries Làcties de Catalunya i un altre 50% per representants de les diverses organitzacions agràries de productors de Catalunya basa la seva principal activitat en la gestió del Laboratori Interprofessional Lleter.

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

2. Agents antitiroïdals (A.2)

Als escorxadors de Catalunya s'han agafat 308 mostres per a la detecció d'agents antitiroïdals: 51 en bestiar boví, 204 en bestiar porcí i 53 en bestiar oví i cabrum.

Totes les mostres corresponen al pla aleatori i cap ha resultat no conforme.

3. β -agonistes (A.5)

Nombre de mostres per a la detecció de β -agonistes:

Espècie	DS		DARP		Total	
	Aleatori	Sospita	Aleatori	Sospita	Aleatori	Sospita
Boví	399 + kits:7		460	186	859 + kits:7	186
Porcí	309		922	145	1.231	145
Oví-cabrum	60		184	21	244	21
Pollastres	0		172	9	172	9
Galls dindis	0		15	0	15	0
Perdus	0		14	6	14	6
Estruços	0		1	0	1	0
Altres aus	0		18	0	18	0
Conills	16		27	7	43	7
Total de mostres	784 + kits:7		1.813	374	2.597 + kits:7	374

D'un total de 2.971 mostres (2.597 mostres del pla aleatori i 374 del pla d'actuacions per sospita) i la realització de 7 equips de detecció ràpida, cap mostra analitzada no va resultar no conforme.

4. Substàncies prohibides (A.6)

El grup A.6 inclou aquelles substàncies prohibides detallades a l'annex IV del Reglament (CEE) núm. 2377/90 del Consell, i diferents de les substàncies prohibides per la Directiva 96/22/CEE del Consell, de 29 d'abril de 1996, per la qual es prohibeix utilitzar determinades substàncies d'efecte hormonal i tirostàtic i substàncies β -agonistes en la cria de bestiar, modificada per la Directiva 2003/74/CE del Parlament i del Consell, de 22 de setembre de 2003, la qual ha estat incorporada al dret estatal mitjançant el Reial decret 2178/2004, de 12 de novembre.

Nombre de mostres per a la detecció de substàncies prohibides:

A.6			Boví	Porcí	Oví cabrum	Aviram					Caça de cria	Conills	Aqüicultura	TOTAL	
						Pollastres	Galls dindis	Perdus	Guatles	Estruços					Altres aus
DS	Aleatori	Nitrofurans	0	89	0	21	5				0	0	6	10	279
		Cloramfenicol	8	79	5	41	5				2	3	5	0	
	Sospita														
DARP	Aleatori	Cloramfenicol	37	141	38	14	3	2	0	0	2		9	0	495
		Furazolidona	14	160	0	52	7	4	0	0	6	0	6	0	
	Sospita	Cloramfenicol	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23
		Furazolidona	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Nitrofurazona		11											
TOTAL			59	492	43	164					3	26	10	797	

A l'espècie bovina, pel que fa a les determinacions que duu a terme el DS, tant en el pla aleatori com en el pla d'actuacions per sospita, no s'ha trobat cap mostra amb presència de substàncies prohibides, aquesta situació s'ha repetit per setè any consecutiu.

En l'espècie porcina una mostra ha donat resultat positiu a metabòlits de nitrofurans, concretament a metabòlit de nitrofurazona.

5. Corticosteroides

Alguns estats membres inclouen la investigació dels corticosteroides dins el grup A.3 de substàncies atès que són esteroides. N'hi ha d'altres però, incloent el cas de Catalunya, en què els corticosteroides es consideren dins el grup B.2f (altres substàncies amb activitat farmacològica). La Comissió Europea considera els dos punts de vista acceptables.

Les substàncies que s'analitzen són dexametasona, flumetasona, prednisolona, metilprednisolona, beclometasona, betametasona, triamcinolona.

Nombre de mostres per a la detecció de corticosteroides:

Espècie	DS		DARP		Total	
	Aleatori	Sospita	Aleatori	Sospita	Aleatori	Sospita
Boví	215	30	223	156	438	186
Porcí	204	0	240	0	444	0
Oví i cabrum	0	0	41	0	41	0
Total	419	30	504	156	923	186

L'any 2005 es van analitzar un total de 1.109 mostres de les quals només una mostra del pla d'actuacions per sospita corresponent al bestiar boví va resultar no conforme dins el programa del DS.

La mostra no conforme (presència de dexametasona) obtinguda en l'actuació per sospita correspon a un animal sacrificat d'urgència d'una explotació d'Aragó.

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

Actuacions del DARP durant l'any 2005 pel que fa a la investigació de corticosteroides:

	PLA ALEATORI				PLA D'ACTUACIONS PER SOSPITA			
	Mostres				Mostres			
	Aigua	Orina	Palla	Pinso	Aigua	Orina	Palla	Pinso
Boví		150	1	72	29	65	22	40
Oví i cabrum				41				
Porcí				240				
TOTAL			1	353	29	65	22	40
	504				156			

De les 660 mostres del DARP (504 del pla aleatori i 156 del pla d'actuacions per sospita) cap no va donar resultats no conformes a la presència de corticosteroides.

6. Substàncies antibacterianes

Les substàncies antibacterianes han d'incloure totes les substàncies del grup B.1: sulfamides, penicil·lines, quinolones, tetraciclins, etc.

B.1	Boví	Porcí	Oví cabrum	Aviram					Caça de cria	Conills	Aqüicultura	Ous	Mel	Llet	Total		
				Pollastres	Galls dindis	Perdus	Estruços	Altres aus									
DS	Aleatori	Cribratge d'inhibidors	714	4.709	993	1.051	139	0	0	17	70	120	10	76	10	0	7.909
		Antibiòtics	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)			(*)	(*)	(*)		(*)			(*)
		Sulfamides	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)			(*)	(*)	(*)		(*)			(*)
		Quinolones	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)			(*)	(*)	(*)		(*)			(*)
DARP	Aleatori	Cribratge d'inhibidors	0	0	0												
		Grup B.1	157	718	184	173	15	14	1	18	0	27	0	0	0	0	1.307
		Sospita	20	108	33	8	0	4	0	0	0	10	0	0	0	0	183
TOTAL	891	5.434	1.210	1.232	154	18	1	35	70	157	10	76	10	0	9.399		

(*) Les mateixes mostres que s'han analitzat per cribratge d'inhibidors.

Pla aleatori del DS:

En carns fresques, amb un total de 7.813 mostres analitzades per a la investigació de substàncies inhibidores en carns s'han detectat 9 mostres no conformes (0,12%). Aquestes mostres no conformes es reparteixen entre les diferents espècies de la manera següent: porcí (5), oví (1), aus (3 a pollastres) i les substàncies detectades són sulfamides (2) i amb la mateixa incidència antibiòtics (4) i quinolones (4). S'ha detectat 1 mostra de porcí amb presència de dues substàncies: sulfamides i tetraciclins.

En la resta d'aliments d'origen animal, amb un total de 96 mostres analitzades per a la detecció de substàncies inhibidores, cap resultat analític va donar positiu a inhibidors.

Pla del DARP:

Les 1.307 mostres analitzades en el pla aleatori eren de pinso. Del pla d'actuacions per sospita, d'un total de 183 mostres, 174 mostres eren de pinso i 9 d'aigua (2 mostres d'aigua en explotacions de pollastre i 7 en explotacions porcines).

D'un total de 1.490 mostres analitzades, 138 determinacions van resultar no conformes en el subgrup B1 (substàncies antibacterianes, incloses les sulfamides i les quinolones) que corresponien a un total de 125 mostres de pinso, tant del pla aleatori com del pla per sospita (9,93%).

	Nombre de determinacions realitzades									
	Pla aleatori					Pla d'actuacions per sospita				
	Boví	Porcí	Oví i cabrum	Conill	Aviram	Boví	Porcí	Oví i cabrum	Conill	Aviram
Clortetraciclina	157	717	184	27	221	20	100	32	10	9
Doxiciclina	157	717	184	27	221	20	99	32	10	9
Oxitetraciclina	107	445	114	17	144		52	7	10	7
Sulfadiazina	157	718	184	27	221	20	107	33	10	9
Sulfametazina	107	446	114	17	144		52	8	10	7
	107	446	114	17	144		52	8	10	7
Sulfapiridina	107	446	114	17	144		52	8	10	7
Sulfatiazole	107	446	114	17	144		52	8	10	7
Tetraciclina	107	445	114	17	144		52	7	10	7
Ciprofloxacina							7			3
Enrofloxacina							7			5
TOTAL DE MOSTRES	157	718	184	27	221	20	108	33	10	12

Determinacions no conformes:

RESIDU	PLA ALEATORI	PLA D'ACTUACIONS PER SOSPITA	TOTAL
Tetraciclins	2		2
Sulfadiazins	26	4	30
Oxitetraciclins	49	13	62
Doxiciclins	14	1	15
Clortetraciclins	21	8	29
Total de determinacions no conformes	112	26	138

7. Altres medicaments veterinaris (B.2)

DS	B.2	Boví	Porcí	Oví cabrum	Aviram						Caçà de cria	Conills	Ous	Total		
					Pollastres	Galls dindis	Perdius	Guatilles	Estruços	Altres aus						
	Aleatori	Anticooccidians	714(*)	4.709(*)	993(*)	1207(*)						0	0	0	7.623	
		Tranquil·litzants	78	203	0							0	0	0	281	
DARP	Sospita															
		Carbadox	0	208	28	39	1	3	0	0	1	2	0	0	0	
	Aleatori	Anticooccidians	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	558
		Amproli	3	204	27	27	0	1	0	0	0	5	0	4	0	0
Sospita	Tranquil·litzants															
	Anticooccidians	0	12	13	1											26
		Tranquil·litzants														
		Olaquinox														
		Olaquinox														
		0														
		0														

(*) Les mateixes mostres que s'han analitzat per cribatge d'inhibidors

(**) En la mateixa mostra s'ha analitzat carbadox i olaquinox

De totes les mostres analitzades per altres medicaments veterinaris no s'ha trobat cap resultat no conforme.

8. Altres substàncies i contaminants mediambientals (B.3)

DS	B.3	Boví	Porcí	Oví cabrum	Equi	Aviram						Caçà de cria	Conills	Aqüicultura	Ous	Mel	Total		
						Pollastres	Galls dindis	Perdius	Guatilles	Estruços	Altres aus								
	Aleatori	Metalls pesants	59	92	58	21	0	0	0	0	0	0	6	0	10	0	0	246	
		Plaguicides	77	286	49	0	65	10	0	0	0	5	10	0	11	10	24	5	552
DARP	Sospita																		
		Organoclorats	15	124	20	0	23	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	191
	Aleatori	Organofosforats	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	9
		Organoclorats	0	8	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sospita	Organofosforats	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	(**)	
	Zerelenona	5	5	1	1														6
TOTAL		151	515	127	21	90	12	3	0	6	10	6	14	20	24	5	1.004		

(*) Pla aleatori: En la mateixa mostra s'ha analitzat un organoclorat i un organofosforat

(**) Pla d'actuació per sospita: En la mateixa mostra s'ha analitzat un organoclorat i un organofosforat

Pla del DS:

El DS ha analitzat, l'any 2005, 246 mostres per a la investigació de metalls pesants, de les quals 5 han resultat no conformes: presència de cadmi en 1 mostra d'un animal de l'espècie bovina i en 4 de caça silvestre (porc senglar).

Aquest any tampoc s'ha detectat cadmi en animals de l'espècie equina. Els resultats de laboratori han donat nivells inferiors a 0,5 ppm, quan el dentell de positivitat se situa per sobre d'1 ppm. S'ha de tenir en compte que des de l'any 2001 es va canviar la matriu analítica, de ronyó a múscul, atès que es declaren com a no aptes per al consum humà tots els ronyons de l'espècie equina.

Les mostres positives a metalls pesants (5) representen el 27,7% del total de mostres positives (18) del pla aleatori.

S'ha de destacar la presència de verd malaquita i leuoverd malaquita en tres mostres recollides en una mateixa piscifactoria, concretament en truita arc iris.

Pla DARP:

De totes les mostres analitzades no s'ha trobat en cap la presència d'aquestes substàncies.

D. DISTRIBUCIÓ DELS RESULTATS NO CONFORMES A CATALUNYA PER SUBSTÀNCIES

La taula i els gràfics següents mostren la distribució total de resultats no conformes a Catalunya.

	DS		DARP	
	Aleatori	Sospita	Aleatori	Sospita
Hormones	0	0	0	0
β-agonistes	0	0	0	0
Substàncies prohibides	1	0	0	0
Corticosteroides	0	1	0	0
Antibacterians	9	0	112	26
Metalls pesants	5	0	0	0
Plaguicides	3	0	0	0
Total	18	1	112	26

Total aleatori	130
Total sospita	27
Total	157

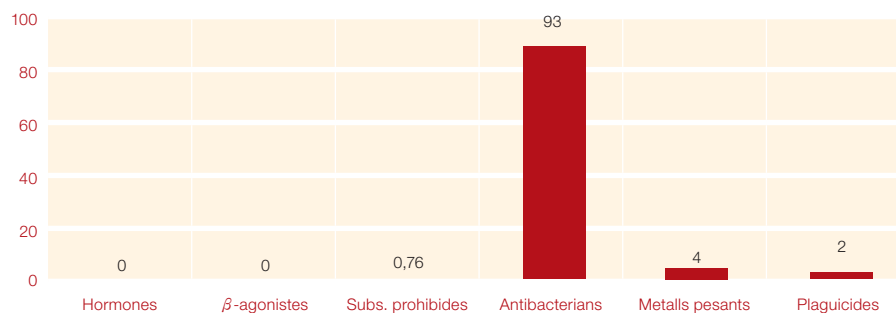
Nota: Aquests valors fan referència a resultats no conformes obtinguts en les mostres analitzades. No han de coincidir amb el nombre de mostres positives ja que en una mateixa mostra s'han obtingut resultats no conformes de diferents substàncies.

Respecte al pla aleatori, de les 130 resultats no conformes, el 93,07% ho van ser per la presència de antibacterians (121 resultats no conformes), un 3,85% corresponen a metalls pesants (5 mostres), un 2,3% a plaguicides (3 mostres de peix amb colorants) i un 0,77% a substàncies prohibides (una mostra de porc va donar positiu a metabòlit de nitrofurazona).

Les 112 determinacions positives del DARP corresponen a 99 mostres.

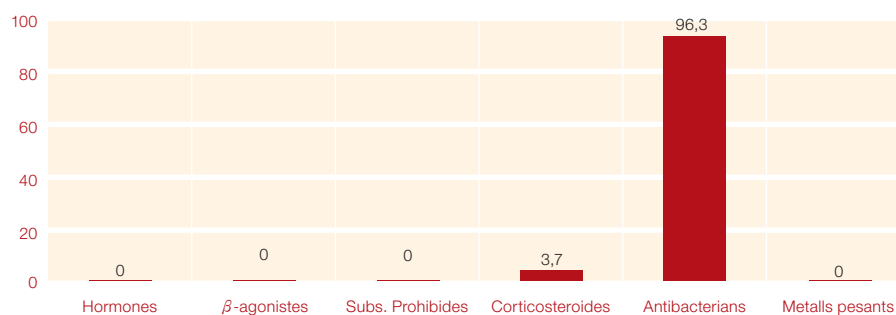
EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

Gràfic 5 Distribució de resultats no conformes (pla aleatori)

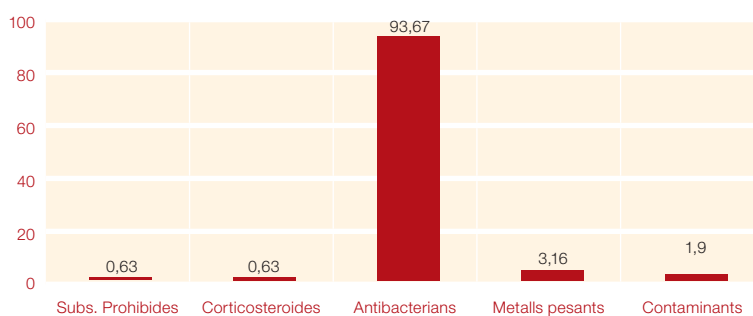

Respecte a resultats no conformes obtinguts en el pla per sospita, un 96,3% dels resultats no conformes ho van ser a la presència d'antibacterians (26 resultats no conformes d'un total de 27), i un 3,70% (1 mostra) corresponent a presència de corticosteroides. No hi ha casos no conformes a d'altres substàncies.

Gràfic 6 Distribució de resultats no conformes (pla sospitós)

Gràfic 7 Distribució de resultats no conformes (pla aleatori + sospitós)

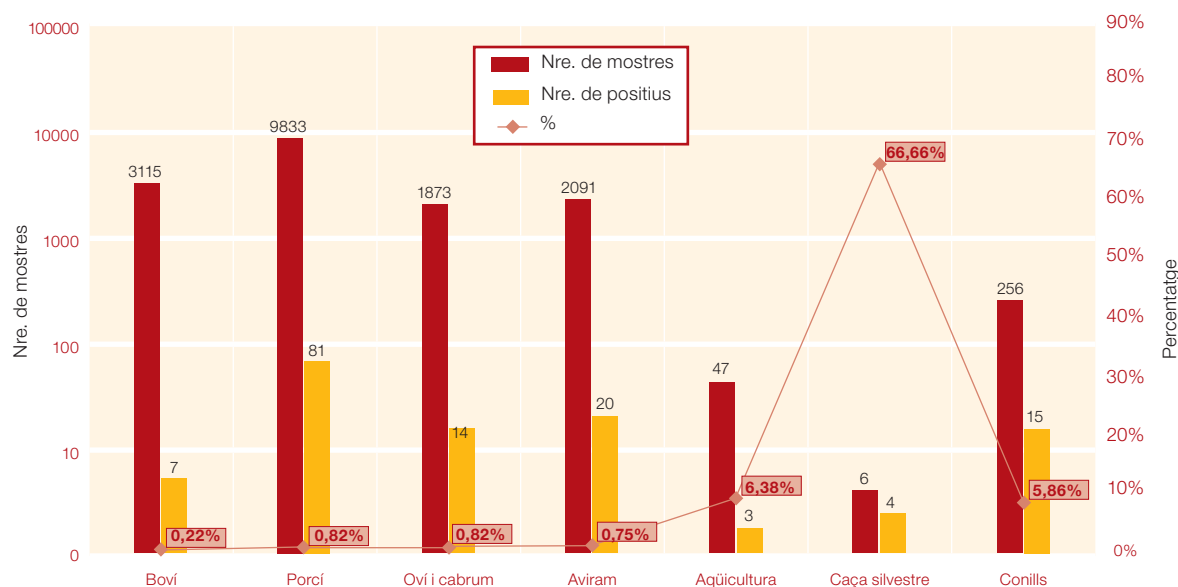

E. DISTRIBUCIÓ DELS RESULTATS NO CONFORMES A CATALUNYA PER ESPÈCIES (2005)

	DS					DARP	
	Aleatori				Sospitós	Aleatori	Sospitós
	Plaguicides	Antibacterians	Metalls pesants	Substàncies prohibides	Corticosteroides	Antibacterians	Antibacterians
Boví			1		1	5	
Porcí		5		1		74	11
Oví i cabrum		1				10	5
Aviram		3				18	
Aqüicultura	3						
Caça silvestre			4				
Conills						5	10
TOTAL	3	9	5	1	1	112	26

Nota: Aquests resultats fan referència a determinacions no conformes obtingudes en les mostres analitzades. No ha de coincidir amb el nombre de mostres positives, ja que en una mateixa mostra s'han obtingut resultats no conformes de diferents substàncies. Així, en el Pla aleatori del DARP les mostres recollides amb resultats no conformes són: 5 mostres de boví, 64 mostres de porcí, 8 mostres d'oví i cabrum, 17 mostres d'aviram i 5 mostres de conill cosa que fa un total de 99 mostres amb resultats no conformes.

Gràfic 8 Mostres amb resultats no conformes per espècies

EL PLA D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS A CATALUNYA

Cal esmentar que aquests percentatges de no-conformitat per espècie, no es corresponen exclusivament amb mostres no conformes de carns i/o productes derivats (que són les determinacions que duu a terme el DS), sinó que també poden incloure altres tipus de mostres, com ara pinso, palla, aigua, pèl, orina (que són les mostres que gestiona el DARP).

F. COL·LABORACIÓ DE CATALUNYA, DURANT L'ANY 2005, AMB ELS PLANS D'INVESTIGACIÓ DE RESIDUS D'ALTRES COMUNITATS AUTÒNOMES

L'any 2005 es van continuar realitzant activitats de col·laboració amb les autoritats competents d'altres comunitats autònomes de l'Estat.

Així, el Laboratori Agroalimentari de Cabriels i el Laboratori de l'Agència de Salut Pública de Barcelona van realitzar les anàlitzes següents:

1. Laboratori Agroalimentari de Cabriels

23 mostres, repartides de la manera següent:

- La Junta de Castella i Lleó: 9 mostres (6 d'orina i 3 de pinso) per a la determinació de dexametasona-fluxametasona i 1 mostra de pinso per a la determinació de sulfadiazina
- El Govern de les Illes Balears: 7 mostres (5 de pinso i 2 d'aigua) per a la determinació de clenbuterol i 3 mostres de pinso per a la determinació de tetraciclins
- El Govern de Múrcia: 3 mostres de pinso per a la determinació de sulfadiazina

2. Laboratori de l'Agència de Salut Pública de Barcelona

31 mostres repartides de la manera següent:

- 9 mostres per a l'anàlisi de metabòlits de nitrofurans per a la comunitat del Principat d'Astúries
- 22 mostres de verd malaquita i leuoverd malaquita per a les comunitats autònomes següents: Illes Canàries (1), Extremadura (1), Navarra (2), Principat d'Astúries (2), Aragó (2), País Basc (2), Castella i Lleó (4), La Rioja (4), Cantàbria (4)

Document elaborat per:

Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca
Departament de Salut
Agència Catalana de Seguretat Alimentària

Disseny i maquetació: ondeuev.net

Document editat per:

 Generalitat de Catalunya
**Agència Catalana
de Seguretat Alimentària**

